

Nostra patria è una barca

QUIM GIBERT

Franks Tashlin (1913-1972) va escriure una faula sobre un ós que, quan ve la tardor, s'afanya a cercar una cova per a hivernar-hi. Mentre l'animal ha quedat immers en un son profund, uns empresaris aixequen, en un temps rècord, una fàbrica, just sobre la cova, que aviat rutlla a ple rendiment. Amb l'arribada de la primavera, l'ós es desvetlla. Mig endormiscat, mira de trobar la sortida de la cova. Però va a raure al pati de la factoria. Allà, de seguida, un encarregat l'insta a col·locar-se a la cadena de muntatge. Atònit, el plantígrad manifesta que ell no és de la plantilla: «Jo sóc un ós!» L'encarregat se'n riu quan sent una vegada i una altra: «Jo sóc un ós!» I el duu fins als seus superiors. Aquests li responen: «Vostè és un gamarús, que no s'ha afaitat i que porta un abric de pells.» El president director general, en veure'l més tossut que una mula, l'enfila en el seu cotxe i el mena, de primer, cap al parc zoològic i, després, a un circ. Tant en un lloc com en l'altre, els óssos estan convençuts que no existeix vida per a un ós més enllà del zoològic i del circ. I, per tant, no el reconeixen com a ós. D'aquesta manera, el cap de l'empresa li fa veure que s'ha d'incorporar a la feina com un treballador més.

Al cap d'uns quants mesos, la fàbrica fa fallida i els obrers són acomiadats. L'ós torna a quedar descol·locat. Entre naps i cols, ha passat un any. I el fred tardoral no es fa esperar. L'ós localitza una cova. Però en el moment d'endinsar-s'hi es recorda que són molts els qui li han dit que ell no és un ós, i que hivernar és cosa d'óssos. Amb les primeres gelades es pela de fred rondant pel bosc com una ànima en pena. Per un instant hauria volgut ser un ós. No obstant això, entra a la cova. S'hi sent tan de gust que cau adormit en redó. El final de *Però jo sóc un ós!* (Viena Edicions, Barcelona 2014), títol del conte, és obert. No se sap si l'ós es va deixar entabanar. L'autor assegura que no.

No és cap secret que una mentida repetida adequadament moltíssimes vegades acostuma a passar per ser una veritat. I que aquells que viuen en captiveri durant temps (o que, fins i tot, hi han nascut), com ara els óssos de zoològics o de circ, solen quedar amb els referents col·lectius trasbalsats. És a dir, en el cas de l'esmentada faula, acaben confonent el petit món, en el qual han quedat tenallats, amb el món en general. I tot plegat desencadena que els qui van per lliure siguin confosos per farsants, ganduls, babaus.

La dèria per incitar a esborrar-te a tu mateix és arxi-coneguda entre els catalanoparlants. L'esmentada faula, amb una esplèndida traducció d'Enric Larreula, és una metàfora perfecta a propòsit de l'alienació. Ras i curt,

la del protagonista de *Però jo sóc un ós!* és una història d'èxit. Igual que la de les persones i pobles a qui en va s'ha intentat repetidament de canviar la identitat. De fet, quan hi ha dificultats és quan coneixem millor els mortals. I és que molts dels grans relats els dinamitzen els qui aprenen de l'experiència havent entomat temporals. Erri de Luca, escriptor italià, diu que puja muntanyes perquè és dur i que això l'endureix per a ser útil: «Nostra patria è una barca.» ♦